

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 415.888.

Cercular

cătră Onorații membri clericali și mireni, ordinari și
estraordinari ai sinodului protopresbiteral gr. ort. rom.
din protopresbiteratul **Beliului**.

Venerabilul Consistoriu gr. ort. rom. din Ora-
dea-mare, prin decisul de sub Nr. 1386/57 Pl. 1897,
dispunând deplinirea protopresbiteratului vacant al
tractului **Beliu**, respective alegerea protopresbiter-
ului pentru acel tract, — cu conducerea alegerii de
protopresbiter a încredințat pe subsemnatul.

Drept aceea pe baza dispozițiilor § lui 42 din
Statutul organic și a §§-lor 15 și 16 din „Regula-
mentul pentru procedura la alegere de protopresbiter“,
convoc pe Onorații membri, clericali și mireni, or-
dinari și estraordinari ai sinodului protopresbiteral
din tractul **Beliului**, la sinodul electoral, ce se va
ține: **Luni, în 3/15 August 1898, la 10 ore a. m.**
în sânta biserică din **Ucureș**.

Obiectele de pertractat sânt:

1. Verificarea membrilor aleși supletor;

2. Alegerea de protopresbiter al tractului **Beliu**.

Actului de alegere, conform prescrișelor legii, îi va
premerge celebrarea sântei liturgii, împreună cu
chiamarea Duhului sânt, în aceeași zi la 8 ore
deminéța în sânta biserică din **Ucureș**.

Despre ce luând notiță Tit. D-ta ca membru
sinodal, ești poftit a participa la acest sinod elec-
toral, în locul și timpul arétat mai sus.

Oradea-mare, 15/27 Iuliu 1898.

Tomă Pacala, m. p.
protopop. com. consistorial.

**Pentru întărirea școlélor noastre confes-
sionale.**

Revenim astăzi asupra discursului pronunțat de
dl învățător **Nicolae Boșcaiu** în adunarea
despărțământului **Buteni** al reuniunii învățătorilor

noștri, publicat de noi în numărul trecut. Ți-
nem că este bine, ca acest discurs să fie aprețiat
după adevărata sa valóre, mai cu seamă că atinge
într'un mod nimerit o cestiune, cu carea din nefe-
ricire trebuie să lupte astăzi bărbătesce școla noastră
confesională.

În acest discurs dl **Boșcaiu**, dupa-ce preciséză
scopul educațiunii în genere și în spacial, scopul,
ce-l urmărim prin educațiune în școléle noastre con-
fesionale, — amintesc totdeodată și impregiura-
rea, că lucrarea noastră, îndreptată spre ajungerea
acestui sfânt scop, póte să fie conturbată și impede-
cată în timpul nostru prin „direcțiunile greșite în
educațiune“ și prin „curentul ruinător de morala
vieții evanghelice.“ Amintind aceste rele ale veacului,
în care trăim, vorbitorul, ca remediu în contra lor,
recomandă și cere dela colegii săi învățători, ca:
„acum mai mult decât ori-când să stăruiască toți
din tóte puterile și din tóte părțile spre ajungerea
scopului măreț al educațiunii, ceea-ce vom poté
ajunge atunci, dacă propunerea tuturor obiectelor
de învățământ va fi mijloc spre a face pe elevi,
ca să cunóscă pe Dumnezeu și voința Lui, și spre
a apropia cât mai tare pe om de perfecțiunea cre-
știnéscă.“

Sântem siguri, că discursul dlui **Boșcaiu** va fi
afiat răsunetul meritat la colegii săi învățători, —
provocând luarea aminte a tuturor asupra greutăți-
lor și ispitelor timpului, cu cari are să lupte astăzi
școla și învățătorul școléi confessionale.

Acéstă luare aminte, acéstă grije de a fi la
pândă, ca curente dușmănoșe bisericii să nu potá
străbate în sinul bisericii și poporului nostru, ni-se
impune pe tóte terenele vieții. Pe nici unul însé

răul, de care vorbim, nu se poate combate mai cu succes, ca pe terenul educațiunii, deosebit crescerea este izvorul, din care se adapă și alimentează mintea și inima omului în decursul întregii sale vieți. Pentru acesta ne-a învățat Domnul zicând: „Lăsați pruncii să vină la mine.“ Pentru acesta a luat biserica creștină în mâinile sale educațiunea popoarelor. Tot pentru acesta a plăsmuit școala confesională română în forma ei de astăzi fericitul întru aducere aminte Metropolit Sava Brancovici.

Luptau adecă pe atunci biserica și poporul nostru cu un greu curent, dușman de moarte ortodoxiei bisericii noastre; și fericitul Metropolit, bărbat cu mari prevederi, n'a putut afla alt mijloc mai nimerit pentru apărarea și susținerea individualității noastre bisericesti și naționale, decât acela, care reiese din învățăturile sfintei evanghelii și din doctrina bisericii: ș c o l a c o n f e s s i o n a l ă, — mijloc, care s'a dovedit de atare până în ziua de astăzi.

Astfelu faptu, că învățătorii nostri în zelul lor către biserică și popor se ocupă de modul, prin care pe terenul educațiunii să pună stavilă curentelor dușmanoase bisericii, are de sigur însemnătatea sa, și își va da rǎdele sale, pentru-că această tendință este cea dintâiu și cea mai însemnată chiămare a școlei confessionale. Noi nu ne putem despărți, și nici nu ne vom despărți nici odată de linia noastră de conduită, moștenită din bătrâni, pentru-că așa ne spune istoria noastră, — că „biserica a fost pururea unicul și ultimul adăpost al poporului român,“ precum și că „poporul român secularele sale strimtoriri le a suferit în deosebi pentru statornicia sa, cu care a ținut strâns și firm la biserică sa strămoșescă.“ Și deci urmază de sine, că atât „direcțiunile greșite, cât și curentele dușmanoase bisericii, vină ele din ori-și-ce parte, lovind în sfânta noastră biserică, — lovesc de-a dreptul în sufletul și în inima poporului nostru; ăr școala și biserica deopotrivă au datorința, ca să apere poporul de astfelu de lovituri distrugătoare.

Și, fiindcă vorbim de curente și direcțiuni greșite, aflăm, că este bine, să mai amintim aici încă o impregiurare, și anume: toate direcțiunile și curentele anticreștinesci făuritorii lor le propagă sub masca sciinței, sub pretecest de a contribui la bunăstarea și fericirea omenimii, și apoi în o formă și într'un stil atrăgător și ușor; ăr acesta se face de regulă cu intențiunea de a seduce. Stând lucrul

astfelu cu toate direcțiunile și curentele greșite, — așa credem noi, că este bine, ca să gândim și să discutăm cât mai des și cu deplină maturitate asupra lor, ca să le cunoșcem și să șcim, și să putem feri poporul de ele. De aceea felicităm pe dl învățător Nicolae Boșcaiu, că prin discursul său a provocat luarea aminte a dlor învățători asupra unei impregiurări, față de care de lipsă este, ca toți deopotrivă să fim cu totă grijea.

Direcțiunile și curentele greșite în timpul nostru se lătesc în toate părțile cu multă repejune; și pe unde ajung și se incuibeză aceste direcțiuni anticreștinesci — slăbesc și chiar distrug simțul de moralitate al popoarelor, le înstrăineză de tradițiunile și datinele moștenite din bătrâni și pe nesimțite le desbracă de individualitatea lor propriă.

Chiar pentru acesta este nu numai de dorit, dar' este un lucru devenit de prima necesitate pentru noi, ca cât mai des și mai amănunțit să ne ocupăm în adunările noastre învățătoresci și preotești cu modul, în care să putem apăra poporul nostru de influințe și curente anticreștinesci.

Misteriologia.

(Continuare.)

Sacramentul euharistiei. — Conceptul euharistiei.

Sânta euharistie este corpul și sângele Domnului nostru Isus Christos sub forma pânei și a vinului, în care se află Isus Christos în adevăr și în realitate, adecă după substanță (Mărt. ort. p. I. răsp. la întreb. 106) și se împărtășesc creștinilor spre ertarea păcatelor și viața de veci.

Instituirea adevărată a sacramentului euharistiei.

Promisiunea instituirii acestui sacrament a făcut-o Mântuitorul după minunea săturării celor 5000 de oameni cu 5 pâni și 2 pești. Cerând Iudeii după această săturare o pâne cerescă, care să nu se sfirșescă, precum era mana lui Moisi, li-a zis Isus: „Eu sânt pânea vieții . . . care s'a pogorit din ceriu; dacă mănâncă cineva din pânea acesta a mea, va trăi în veci, și pânea, pe care eu o voi da pentru viața lumii, corpul (carnea) mea este“ (Ioan c. 6, v. 48—51), ear murmurând Iudeii între olaltă, că cum se poate să-și dea Isus corpul său spre mâncare, el a întărit cele zise mai sus prin cuvintele: „Amin, amin zic vouă, de nu veți mânca corpul fiului omeneș și de nu veți bé sângele lui, nu veți avé viață întru voi; . . . pentru-că corpul meu este mâncare adevărată și sângele meu este beutură adevărată.“ (Ioan c. 6, v. 53—55).

Pe când dară în cele amintite Mântuitorul promite numai instituirea misterului euharistiei, de fapt îl institue scurt înaintea patimilor sale, la cina ultimă în următorul mod: Mâncând ei, a luat Isus pâne și binecuvântând, a frânt și, dând învățăceilor, a dis: „Luați, mâncați, acesta este corpul meu,” și luând paharul și binecuvântând a dat lor zicând: „Beți dintru acesta toți, căci acesta este sângele meu al legământului (după Luca c. 22, v. 20: acest pahar este legământul nou), care pentru mulți se varsă spre ertarea păcatelor (Matei c. 26, v. 26—28); acesta să faceți întru amintirea mea.” (Luca c. 22, v. 19). Ear la cuvintele apostolului Pavel: „Pentru că de câte-ori mâncați pânea acesta și beți paharul acesta, — mórtea Domnului o vestiți, până când va veni” (I. Cor. c. 11, v. 26), se vede, că acest sacrament are să se săvârșească până la finitul lumii.

Partea vizibilă a acestui sacrament.

Acésta constă din materia, actul și formula misterului.

1. Materia sacramentului euharistiei e pânea de grâu, curată și dospită, și vinul de struguri, curat amestecat cu apă la săvârșirea misterului (Márt. ort. p. I. răsp. la întreb. 107).

Biserica romană săvârșește euharistia cu pâne nedospită, numită azimă. Urme sigure despre acest us există abia din veacul al IX-lea, și în veacul al XI-lea era acest us lătit în întregă biserica apusenă. Acest us s'a introdus în urma socotinței preponderante a teologilor romani, că Christos a sărbat cina ultimă în 14 Nisan, așadar în ziua, în care se începuseră deja Pascile jidovesci și prin urmare era deja azima în întrebuințare în loc de pânea dospită. Noi însă primim părerea teologilor orientali și a unor teologi apuseni, că Mântuitorul a sărbat cina ultimă nu în 14 Nisan, ci cu o zi mai înainte de sărbătórea Pascilor jidovesci, în 13 Nisan, așadar într'o zi, în care se mai folosia pânea dospită. Și cumcă pâne dospită și nu nedospită a folosit Mântuitorul, se vede și de acolo, că în ori-și-ce loc al sf. Scripturi se vorbește despre pânea euharistică; ea întotdeauna se numește a r t o s, care însemnă pâne dospită și nici când nu se numește a z i m o n, ce însemnă pâne nedospită.

Biserica veche încă numai pâne acră a folosit la euharistie, ceea-ce se dovedește din împregiurarea, că euharistia se făcea din o parte a darurilor, ce le aduceau creștinii la biserică pentru prânzurile comune numite agape, ear acele daruri se făceau din pânea de rând întrebuințată. În această socotință ne întăresc și espresiunile scriitorilor bisericesci vechi, cari numesc pânea euharistică, pâne îndatinată, artos (pâne dospită), unii chiar dintre cei apuseni: fermentum (pâne dospită). Ear Epifanie († 403) amintesc despre o datină a Ebioniților, judaisanți eretici, că ei sărbază euharistia cu azimă și apă, obiceiul contrar bisericii ortodoxe.

Vinul întrebuințat la euharistie se amestecă cu apă, amésurat unei tradițiuni vechi, că și Mântuitorul să fi amestecat vinul la cina ultimă și amésurat datinei Palestinenilor, de a amesteca vinul cu apă când îl beau. Ear că numai vinul din struguri și nu și altă beutură póte fi materia euharistiei, se vede din cuvintele Mântuitorului: „Dic voue, că nu voi mai bé de acum din acest fruct al viței” (Matei c. 26, v. 29), cuvinte rostite imediat după aședarea acestui sacrament.

2. Actul sacramentului euharistiei se face la liturgie, ear pânea și vinul se prefac în corpul și sângele lui Christos prin cuvintele, cari formeză:

3. Formula acestui sacrament, și cari sânt: „Trimite pe Duhul tóu cel sânt . . . și fă adecă pânea acesta cinstit corpul Christosului tóu, eară ce este în paharul acesta, cinstit sângele Christosului tóu, preffácându-le cu Duhul tóu cel sânt”.

Biserica apusenă, începând de prin veacul al V-lea învață, că formula euharistiei sânt cuvintele: „Luați mâncați și . . . beți dintru acesta toți . . .”, ear rugăciunea invocării Duhului sfânt o lasă afară.

Adevórul doctrinei bisericii ortodoxe se vede însă de acolo, că și Mântuitorul, la instituirea euharistiei, mai întâiu s'a rugat și a binecuvântat, apoi a dis luați, mâncați etc., precum și din liturgiile vechi, precum a sântului Iacob, cea din Constituțiunile apostolesci, în cari încă se află rugăciunea invocării Duhului sânt.

Partea internă a sacramentului euharistiei.

Biserica ortodoxă învață, că în sacramentul euharistiei Isus Christos se află cu adevórat și real, și că pânea și vinul se prefac în corpul și sângele lui Christos, așa, că pânea și vinul nu sânt mai mult pâne și vin, ci însuși corpul și sângele Domnului, sub forma pâinii și a vinului (Conf. patr. or. art. 17).

Acéstă învățătură a bisericii ortodoxe o negă biserica reformată. Zwingli învăța, că pânea și vinul în euharistie sânt numai simbole ale corpului și sângelui Mântuitorului. Euharistia este numai o aduce-re aminte de mórtea Mântuitorului așa, că creștinul primind euharistia, are să-și cugete numai pe Christos, prin urmare ea se servește numai spre re-imperspétarea aducerii aminte de Christos. Prezența lui Christos în euharistie e așadar numai simbolică. Calvin admitea o prezență a lui Christos în euharistie, însă acéstă prezență o esplica așa, că în momentul, când creștinul se împărtășește cu euharistia, o putere iese din corpul lui Christos și se varsă în sufletul celui ce se împărtășește. Înșă numai în sufletul celui credincios se varsă acea putere, ear cel necredincios mănca numai pânea și bea vinul, fără a simți ceva din acea putere ddească. Calvin învăța așadară numai o prezență virtuală a lui Christos în euharistie. Luter încă învăța o prezență reală a lui Christos în euharistie, însă nu prin transsubstanția-

litatea pâinei și a vinului, ci numai prin împreună-petrecerea lui Christos cu pânea și vinul. Pânea și vinul rămân și mai departe pâne și vin, și numai în ele, sub ele și cu ele petrece Christos.

Contra Zvinglianilor și Calvinilor vom arăta, că în euharistie se află corpul și sângele lui Christos real și ființial, ear contra Luteranilor, că prezența lui Christos în euharistie se întâmplă prin transsubstanțialitate, prin prefacerea pâinei și a vinului în corpul și sângele lui Christos.

I. Cumcă Isus Christos se află în euharistie real și ființial, se vede din cuvintele promisiunii Mântuitorului de a institui sacramentul euharistiei. El dice: „Eu sunt pânea cea vie, dacă va mânca cineva din pânea mea, va trăi în veac și pânea, care eu o voi da . . . corpul meu este“ (Ioan c. 6, v. 51). Aceste cuvinte ale lui Isus au să se iee în înțeles literar, pentrucă în înțeles literar le-au luat și Iudeii, cari le-au auzit și s'au scandalizat pentru sensualitatea lor; în scris literar le-a înțeles și Mântuitorul, care nu numai că nu a esplicat cuvintele sale în mod figurativ, precum făcea el altădată, când erau cuvintele sale fals înțelese, ci a întărit înțelesul verbal prin cuvintele: „Adevăr, adevăr ție vouă, de nu veți mânca corpul fiului omenesc și de nu veți bé sângele lui, nu veți avé viață întru voi; cel-ce mănâncă corpul meu și bea sângele meu, are viață vecinică“ (Ioan c. 6, v. 53—54). Și nici chiar apostolii, cari tot în înțeles literar au luat cuvintele acestea și s'au scandalizat de ele, nu l-au putut îndupleca pe Isus la o esplicare figurativă; Isus a căutat a-i convinge numai despre posibilitatea acelor cuvinte dîcîndu-le: „Acésta vè scandaliséză pe voi? Dar dacă veți vedé pe fiul omului suindu-se unde era mai nainte?“ (Ioan c. 6, v. 61—62), voind a dice, că dacă minunea înălțării sale la ceriu e posibilă, óre ceeaaltă miaune, a predării corpului său spre mîncare, — nu e posibilă?

Din cuvintele promisiunii sacramentului euharistiei se vede așadar prezența reală a corpului și sîngelui lui Christos în euharistie. Acésta se întăreșce încă mai mult din însuși actul instituirii al acestui sacrament.

Evangelisti Matei, Marcu și Luca istoresesc, că Mântuitorul la cina ultimă, luând pânea a binecuvîntat-o și frîngîndu-o a dat-o apostolilor dîcînd: „Luați mîncăți, acesta este corpul meu“, și luând pîharul a dîs: „Beți dintru acesta toți, căci acesta este sângele meu al legămîntului (Matei c. 26, v. 26—28; după Luca c. 22 v. 20 acest pîhar este legămîntul nou), acésta să faceți întru amintirea mea“. (Luca c. 22, v. 19). În cuvintele acestea se îndeplinesce promisiunea dată la Ioan c. 6, v. 51 sq. Dacă însă la Ioan au a se lua cuvintele Mântuitorului în înțeles literar și nu figurativ — și după-cum am vădut numai astfel se pot lua — atunci și aici, uude de fapt se institue sacramentul, tot numai literar au a se lua. Înțelesul literar îl întăreșce și

faptul, că Mântuitorul nu a dat nici o esplicare cuvintelor sale, precum dădea altădată. Ear esplicarea, dacă aveau cuvintele sale a se lua în înțeles figurativ, tocmai acum era mai de lipsă, parte pentrucă așeză un act însemnat, un sacrament, parte pentrucă nu a mai petrecut cu apostolii, cărora mai târziu să le arête adevărutul înțeles al cuvintelor sale.

Prezența reală a lui Christos în euharistie se dededesce și din cuvintele apostolului Pavel, când vorbesce despre acest sacrament. Așa dîce el: „Pâharul binecuvîntării, pe care îl binecuvîntăm, au nu este el împărtășirea de sângele lui Christos? Pânea, pe carea o frîngem, nu este împărtășirea de corpul lui Christos?“ (I. Cor. c. 10 v. 16) și: „Cine mănâncă pânea sau bea pîharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi de corpul și sângele Domnului . . . pentrucă cel-ce mănâncă și bea (cu nevrednicie), judecată își mănâncă sieși și își bea, nedeosebind corpul“. (I. Cor. c. 11, v. 27—29). În cuvintele dintăiu ale apostolului se exprimă o împărtășire reală a creștinilor de corpul și sîngele Domnului prin pâne și vin, ear în cele de pe urmă o prezență reală a lui Christos în euharistie, pentrucă alt-cum nu s'ar puté face cel ce se împărtășesce vinovat de corpul și sângele Domnului, dacă el nu se află în euharistie.

Cumcă corpul lui Christos atât după carne, cât și după sânge se află real în euharistie, au învêțat și sf. Părinți, începînd din timpurile cele mai vechi. Așa dîce Ignatie cel mare: „Ei (Dochetii) se depărtéză dela euharistie și rugăciune, pentrucă nu mărturisesc, că euharistia este corpul Mântuitorului nostru Isus Christos“. (Epist. către Smirn. c. 7). Irineu vorbind despre eretici dîce: „Cum pot ei să recunoscă, că pânea, peste care s'a săvirșit rugăciunea de mulțămire, este corpul Domnului și că acest pîhar este pîharul sîngelui său, dacă nu recunosc, că el este Fiul Creatorului lumii?“ (Adv. Haer. IV 18, n. 4). Ciril Ierusalimiteanul dîce: „Când însuși Isus Christos a dîs de pâne, acesta este corpul meu, cine va îndrăsní a nu crede? Și când însuși a asigurat și a dîs despre pîhar: acesta este sângele meu, cine va îndrăsní a se îndol și a dîce, că acesta nu este sângele lui? La Cana în Galilea schimbă odinioră apa în vin, nu este el demn de credință, când schimbă vinul în sânge?“ (Catech. mistag. IV 1, 2, 3, 6).
(Va urma.)

Tractarea metodică a rugăciunii

„Tatăl nostru.“

(Fine).

e) Pânea cea de tóte dîlele dă-ni-o nóuē astădî.

Ce am cerut noi dela Dzeu? (. . . . să ne dea pânea cea de tóte dîlele). Bine! Voi vă aduceți aminte, iubiți copii, că nóuē, pentrucă să putem trăi, ne trebuesce: mîncare, îmbrăcăminte, locuință și curățenie. Ce ne trebuesce dară? Băgați de semă!

Când cerem noi dela Dzeu, să-ne dea pâne, atunci înțelegem, că Dzeu să ne dea nu numai „pânea“, séu „pită“, ci tóte celelalte nutrimente, precum și îmbrăcăminte și locuința, apoi iarna căldură în casă, lumină și curățenie, cu un cuvânt: tóte câte sunt trebuinciose pentru viața și sănătatea trupului nostru. Ce am zis? Voi știți, iubiților copii, că omul nu e numai trup, ci el mai are și suflet! Ce mai are omul? Însămnați-vă: Bunul Dzeu ni-a dat nouă suflet séu minte, ér mintea este mai de mare preț, decât trupul, și nici ea nu trebuie a fi lăsată fără hrană! Ce ni-a dat Dzeu? Care-i mai de mare preț? Pe cine să nu lăsam fără hrană? Dar óre care este hrana minții? Care este óre pânea ei cea de tóte țiilele? Voi póte nu știți; vă voi spune eu: Hrana minții este învătătura cea bună! Care este hrana minții? Învătătura cea bună o primiți dela părinți și mai ales dela învățătorul vostru. Dela cine? Acuma cred, că veți înțelege, dragii mei, că pânea de tóte țiilele nu este numai hrana trupescă, ci este totodată și hrana minții, séu a sufletului! Mai țineți a minte, dragilor mei și aceea, că, rogând pe Dzeu să ne dea pânea noastră cea de tóte țiilele, toți scim, că trebuie să muncim și să asudăm pentru ea și să nu așteptăm să ni-se dea de-a gata în gură. Ce am zis? (Analiză prin întrebări.) De aceea, dragilor mei, fiți sirguincioși și vă dedați a munci de pe acuma, ca, după-ce veți fi mari, să vă știți câștiga voi înșivă pânea, séu hrana vóstră cea de tóte țiilele! Ce să faceți? Și însămnați-vă, dragilor mei, că: Precum hrana trupescă nu ni-se dá de-a gata pe gură, tot așa și hrana minții, adecă învățătura, nu ni-se póte torna cu tolceriul în cap, ci și ea se póte dobândi numai prin muncă și sirguintă! Ce am zis despre hrana sufletescă? Deci ce să faceți? Așa e, dragilor mei, prin pânea cea de tóte țiilele, pe care o cerem dela bunul Dzeu, se înțelege nu numai pânea ce o mâncăm, ci se înțelege mai ales: lumina minții și tótă fapta cea bună! Ce se înțelege dară sub „pânea cea de tóte țiilele“? Văd, copiilor, că aveți tragere de inimă cătră învățătura, văd că sunteți sănătoși și ageri, deci vă spun, dragilor mei, că să lucrați cu voe și cu sirguintă, căci trebuie să știți, dragilor, că nici o pâne nu e mai dulce și mai plăcută, decât aceea, ce ni-o câștigăm fie care din noi prin mintea noastră, prin munca mânilor și sudórea feței noastre! Cum să lucrați? Care pâne e mai dulce? După-ce veți crește și veți eși din școlă, așa să munciți și voi, cu sirguintă și să vă câștigați cu cinste pânea vóstră cea de tóte țiilele.“ Ce să faceți voi? Așa e! Munca cinstită, dragii mei, ne îndulcesce viața, ne face mai buni și mai blândi și mai iubitori cătră de-aprópele nostru! Ce face cu noi munca cinstită? Așa să înțelegeți, dragii mei, „cererea“: „Pânea cea de tótă țiilele dá-ni-o nouă astădi!“ Noi am cerut pânea numai pentru „astădi!“ Pentru când? Dar óre pentru mâne și poimâne nu vă trebuie pâne! (. . . ne trebuie). Vedeți,

dragilor, noi cerem numai pentru „astădi,“ căci pentru mâne și poimâne și celelalte țiile ce urmeză, ne punem nădejdea (sau speranța) în bunul Dzeu, despre care șcim că ne ajută, decât iară ne vom ruga de El! Pentru-ce cerem numai pe astădi? Despre Dzeu ce șcim? (. . . că ne va ajuta, adecă ne va da și mâne și poimâne pânea, decât ne vom ruga umiliți și cu inimă curată!) Așa este iubiți fi!

f) Și ne ertă nouă greșalele noastre, precum și noi ertăm greșiților nostri.

Faci tu fapta bună, séu „greșescu“, când nu a sculți de părinții tăi? (. . . eu greșec.) Așa este! Când copiii „nu ascultă“ de părinții lor, atunci ei „greșesc“ séu „păcătoesc.“ Ce fac etc.? Dar când copilul „mințeșce“? Dar când e „leneș“ și „nu-și învață lecția“? (. . . el păcătoesc.) Dai când „batjocuresce“? Dar când „sudue, séu injură“? Însămnați-vă! Tóte acestea, precum: „neascultarea, mințirea, lenea, injurarea, furatul“ etc. sunt greșeli, séu păcate fórte urite, de cari să vă feriți fórte mult. Ce sunt tóte acestea etc.? Ce să faceți voi? Când zicem: „și ne ertă ouă greșelile“, noi cerem, ca Dzen să ne urte și să ne pedepsescă, decât órecând am greșit, adecă nu am ascultat, am mințit șcl. Ce cerem, când zicem și ne ertă? Ean ascultați: Decă vine un copil și te batjocuresce, ertat este óre, ca tu să-l injuri (să-l sudui) séu să-l lovești? Vedeți dragilor mei, asta să nu o faceți, căci lui Dzeu nu-i place și voi păcătuiți, ci il incungiurați și ertați-l, căci il va pedepsi însuși Dzeu pe acel copil réu! Ce nu este ertat? Pentru-ce nu este ertat? Cine pedepsește pe copiii și ómenii cei réi? Decă aveți voi întră voi, aci în școlă, vre-o neînțelegere, nu vă batjocuriți, nu vă suduiți și nu vă bateti unul pe altul, ci spuneți mie, care sunt învățătorul vostru, căci eu voi căuta să văd, cine a greșit și il voi dojeni eu și Dzeu il va pedepsi! Ce să faceți? etc. Însămnați-vă: Noi trebuie să ertăm unul altuia greșelile, să ertăm pe cei-ce ne fac réu, să nu ne rěsbunăm, căci Dzeu numai așa ne ertă păcatele noastre, decât făgăduim, că vom erta pe cei ce greșesc în protiva noastră! Ce trebuie să faci? Pentru-ce? Ce făgăduim lui Dzeu? Vedeți, dragilor, așa se înțelege: „Și ne ertă nouă greșalele noastre, precum și noi ertăm greșiților nostri!“

g) Și nu ne duce în ispită.

Învățătorul spune „o istorióra“ despre un școlar, care a găsit în școlă un condeiu frumos,“ despre care șcia, că al cui e, dar, fiindcă nu l'a vădut nimeni, l-a ascuns (l-a pitulat). Împregiurarea l'a făcut așa să-și uite, că a pitula e păcat. El a păcătuit fórte tare. Astfel de împregiurare, care ne pune în primejdie de a păcătui, se zice: ispită, séu cercare. Școlarii reproduc istorióra

și spun, ce înțelegem sub ispită, séu cercare. Un copil e singur într'o grădină, în care sînt multe mere frumoase. Ar puté să fure. El însă își aduce aminte, că rugăciunea zice: și nu ne duce în ispită; deci se reține și nu pécătuesce. Tatăl copilului, luând șcire despre purtarea cea frumoasă a copilului, îl laudă la toți, etc. Să nu ne lăsăm a fi biruiți de ispită, adecă să nu facem rău, să nu mințim, să nu furăm etc., nici atunci, când nu ne-ar ști nime.

h) Și ne mântuesce de cel rău.

Esplicăm așa, că rău este nu numai bóla, sărăcia, focul, etc., așadară nu e numai răul, ce vine de afară, ci mai rău este răul cel din lăuntru, din suflet, precum e neascultarea, mințirea, adecă răul din inima noastră, care ne amărește vieța nu numai nouă, ci și altora.

4) Tractarea propriu zisă.

Așadară ce facem noi, când zicem Tatăl nostru? (a grăim pe Dzeu). Apoi ce cerem? (. . . în numele nostru și al tuturor ómenilor ajutoriul de lipsă, . . . pânea cea de toate zilele, . . . ertarea păcatelor, . . . scăparea de rău . . .) Așa este! Vedeti, diagilor mei, prin acéstă rugăciune noi tot cerem și e a cerem! Ce facem? Înămnați-vé: Rugăciunea „Tatăl nostru“ este „o rugăciune de cerere“! Ce rugăciune este? De câte ori cerem? (. . . de șapte ori). Așadară, afară de agrăire, câte cereri se cuprind în „Tatăl nostru“? (. . . șapte cereri! Care-i cererea întâiu? A dóua? etc.)*

Ioșif Tisu,
învătător.

D I V E R S E.

* *Regele României în Rusia.* În zilele 28, 29 și 30 Iuliu st. n. Majestatea Sa Regele Carol I al României, împreună cu principele moștenitor Ferdinand, însoțiți de suita lor civilă și militară, au făcut o vizită Țarului Rusiei la Petersburg, unde au fost primiți și ospătați cu mare și deosebită pompă. În călătoria lor spre capitala rusescă, Regele și principele moștenitor s'au oprit puțin și la gara din Cernăuți, unde li-s'a făcut o întimpinare grandioasă. Asupra acestui eveniment vom reveni.

* *Intregirea venitelor preoțesci și Metropolia română gr. or.* Din Sibiu se anunță, că Escelența Sa Metropolitul Miron Romanul a convocat pe 15/27 l. c. o anchetă de protopopi din Archidicesă cu scop de-a statorî procederea, ce are s'o urmeze biserica română gr. or. față de legea sancționată deja. La acéstă anchetă iau parte 7 protopopi și asesorii consistoriali. „Tribuna“ din Sibiu dice, că „un Congres național extraordinar va avé sé se pronunțe asupra acestei importante cuestiuni.“

* *Himen.* Dl. Dr. Valeriu Mezin și-a încredințat de fiitoare soție pe amabila domnișórá Paulina Vaianțiu din Timișóra. — Felicitările noastre!

*) Acest operat s'a preles în ad. generală de est-timp a reuniunii înv. nostri români gr. or. din Arad.

* *Bibliografie.* În tipografia diecesană din Arad a apărut toemai acum: „Protocolul adunării constituante dela 4/16 Septembrie 1897 și al Adunării generale a VIII-a a Reuniunii învățătorilor români dela școlele populare confesionale din protopopiatele: Arad, Chișineu, Șiria, Boroșineu, Buteni, Radna și Halmagiu, ținute în Arad, la 21 Aprilie st. n. 1898.“ Editura Reuniunii. — Acest Protocol, cu un bogat și variat cuprins literar-didactic, asupra căruia vom reveni, se póte procura dela tipografia noastră diecesană cu prețul de 25 cr., și se recomandă ca o carte în adevăr bună și folositoare pentru fiecare învățător dela școlele noastre confesionale.

* *Bibliografie.* Tot acum a apărut aici și „Grammatica Română“ pentru școlele primare, de Ioan Petranu, profesor. Partea I. Propozițiunea simplă curată. Arad, 1898, Editura autorului. Prețul 15 cr.

* *Avis autorilor învățători!* „Almanachul înv. rom.“, ce va apăre cu începerea anului școl. viitoriu (1898/9), va cuprinde în sine și un conspect asupra „învățătorilor ca autori“. — În lipsa de adrese esacte și dorind să evit atare omitere, vin prin acéstă, a ruga pe toți D-nii colegi învățători, ca fosti, séu și de present redactori la atare fóie ori autori ai vre-unui op tipărit, să binevoiască a-mi trimite, pe lângă datele de adresă, și un conspect asupra cărților de ori-și-ce soi, dar edate, mai bine însă, a-mi trimite cât mai îngrabă și câte-un esemplar din acele opuri, ca astfel să le pot espune întré inserate, făcându-le cunoscute abonentilor Almanachului. Cu tótă stima, Recița-mont. (Resiczabánya), în Iuliu 1898. — *Ioșif Velcean.*

* *Statue și dinți de hârtie.* — Ziarele engleze aduc șcirea, că cea mai mare „atrăcțiune“ a viitórei expozițiuni internaționale din Glasgow va fi statua colosală de hârtie comprimată a reginei Victoria. Acéstă statuă va avé 12 metri înălțime și va cântări 20,000 de chilograme. Se crede, că ea va costa vre-o 200,000 de lei. — Ultimele descoperiri făcute la Pompei au dovedit, că locuitorii de acolo purtau ghetete fabricate din hârtie comprimată. Și fiind-că vorbim de hârtie, adăugăm, că fabricarea dinților . . . din hârtie, a făcut progrese mari în Germania. Se spune, că dinții de hârtie se deosebesc printr'o albétă strălucitoare, printr'o soliditate cu mult mai mare decăt a celor de cauciuc și prin micimea prețului, care învinge ori-ce concurență. Până acum se spunea în romanuri, când era vorba despre o femeie: „Ea avea dinți ca! perlele“. De aci încolo va trebui să se spue: „Surisul ei descoperia două rînduri de dinți de hârtie strălucitori!“

Asociațiunea la Beiuș.

Din partea comitetului central al „Asociațiunii“ din Sibiu ni-se trimite spre publicare următoarea:

Nr. 378—1898.

Convocare.

În sensul §§. 23 și 26 din statutele „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român,“ se convocă adunarea generală ordinară a „Asociațiunii“ în Beiuș pe zilele 27 și 28 August st. n. 1898, pe lângă următoarea:

Programă:

Ședința I.

Sâmbătă în 27 August 1898 st. n. la órele 11 a. m.

Ordinea de ți:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului central în decursul anului expirat.

3. Alegerea comisiunilor de câte 3 membri :
  - a) pentru examinarea raportului ;
  - b) pentru examinarea rațiociniului pe 1897 și a proiectului de buget pe 1899 ;
  - c) pentru studierea proiectelor de regulamente înaintate spre aprobare ;
  - d) pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.
4. Propuneri eventuale.
5. Disertațiuni.
6. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri și încassarea taxelor.

Sedința II.

Duminecă în 18 August 1898 st. n. la orele 10 a. m.

Ordinea de zi:

1. Raportele comisiunilor exmise în ședința I.
2. Alegerea secretarului I.
3. Alegerea președintelui, vice-președintelui și a comitetului central.
4. Defigerea locului pentru proxima adunare generală.
5. Dispozițiuni pentru verificarea proceselor verbale.
6. Încheierea adunării generale.

Se observă, că eventualele disertațiuni și propuneri au să fie prezentate presidiului „Asociațiunii” în scris cu 8 zile, ear eventualele interpelațiuni cu 3 zile înainte de adunarea generală.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută în Sibiu la 21 Iulie 1898.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
vice-președinte.

Dr. Beu m. p.,
secretar II.

Direcțiunea „Asociațiunii naționale aradane pentru cultura poporului român.”

Concurs.

Asociațiunea aradană ofere :

I. 2 stipendii anuale, à 75 fl. pentru doi sodali români, cari vor să-și perfecționeze în străinătate cunoștințele în ramul lor de meserie ;

II. 4 stipendii anuale, à 20 fl. pentru patru tineri români, cari ar dori să învețe cutare ram de industrie ;

III. 2 stipendii anuale, à 60 fl. pentru 2 tineri români, absoluți de 4 clase gimnasiale, reale ori civile, cari în decurs de 4 ani ar voi să absolvă în Arad școala industrială de sculptură în lemn și metal („fa- és fém- ipariskola”) ;

IV. 1 stipendiu anual de 50. fl. pentru un tiner român, care ar dori să absolvă școala economică inferioară în Ciacova, în S.-Miclăușul-mare ori în alt loc.

Recurenții au să-și ajusteze recursurile lor cu atestat școlar și apoi până în 3/15 August a. c. să le trimită dlui Petru Truția, directorul Asociațiunii, în Arad, (József főherceg-ut 8 sz. II. emelet).

Arad, din ședința direcțiunii, ținută în 10/22 Iulie, 1898.

Ioan Petroviciu,
secretar substitut.

Petru Truția,
director.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu devenit vacant din comuna **Bodrogul-vechiu**, cu termin de alegere **Duminecă în 9/21 August a. c.**

Emolumintele : în bani gata numerari 300 fl., cuartir acomodat și 2 grădini pentru legume. Pentru toate celelalte trebuințe școlare se îngrijește comitetul parochial. Reflectanții, au a-și trimite recursurile P. O. Domn Dr. Traian Putici, protopop în Timișóra. Conducătorii de cor vocal vor fi preferați, ear pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, au să se presente în vre-o Duminecă sau sârbătoare, în S-ta monastire Hodoș-Bodrog.

Monastirea Hodoș-Bodrog, 30 Iunie, 1898.

În numele comitetului parochial :

Archip Munteanu,
președinte.

—□—

Pentru ocuparea postului de învățătoriu devenit vacant din comuna **Bodrogul-nou**, cu termin de alegere **Duminecă în 9/21 August a. c.**

Emolumintele : în bani gata numerari 300 fl. v. a. ; cuartir acomodat și grădină pentru legume. Pentru toate celelalte trebuințe se îngrijește comitetul parochial. Reflectanții au a-și trimite recursurile P. O. Domn Dr. Traian Putici, protopop în Timișóra, ear pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, au a se arăta în vr'o Duminecă în sf. monastire Hodoș-Bodrog.

Monastirea Hodoș-Bodrog, 5 Iulie 1898.

Pentru comitetul parochial :

Archip Munteanu,
președinte.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățatoresci din **Inand**, protopopiatul Tinca, comitatul Bihor, cu termin de alegere **16/28 August 1898**, pe lângă dotațiunea : în bani gata 100 fl., 11 jug. pământ în preț de 105 fl. ; 10 cubule cereale, parte grâu, parte cucuruz ; pentru lemne, din care se va încălzi școala, 25 fl. ; cuartir liber cu grădina mare 20 fl. De tot : 300 fl.

Recurenții vor avé a se presenta în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări și tipic, ér recursurile vor avé a le adresa comit. parochial și a le trimite subscrisului în Méhkerek u. p. Kötögyám, cel mult cu 8 zile înainte de alegere.

Inand, 3 Iuliu 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine : **NICOLAE ROCSIN**, m. p. prot. insp. de școle.

—□—

Din lipsa de recurenți se escrie de nou concurs pentru îndeplinirea postului învățatoresc la școala mixtă (cl. I) din **Toracul-mic**, com. Torontal, cu termin de alegere în **30 de zile** după prima publicare în fôia „Biserica și Școala”.

Emolumintele anuale sunt : a) în bani 220 fl. v. a. ; b) 48 fl. pentru încăldemânt, din care se va încălzi și școala ; c) 15 fl. pentru conferințele inv., dacă va participa ; d) 32 fl. pentru un juger de pământ ; e) 20 chible de grâu ; f) 40 fl. ca relut pentru cuartir, până-ce comuna bisericéscă îl va face în natură ; g) o grădină estravilană de 400⁰ și una intravilană de 120⁰.

Concurenții au să-și substérna recursurile cuviincios ajustate cu toate documentele prescise de legea școlastică, P. O. D. ppresbiter Paul Miulescu în N.-Komlos, com. Torontal, până la încheierea concursului și a se presenta în atare Duminecă ori sârbătoare în s-ta biserică,

spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic, având alesul învățator a îndeplini și funcțiunea de cantor.

Se observă, că acela dintre candidați, care va dovedi aptitudinea întru a instrua și conduce corul vocal în quartet existent, va primi din lada s-ței biserici o remunerațiune anuală de 30 fl. v. a. și din toate venitele corului jumătate.

Din ședința com. par. din Toracul-mic, ținută la 17/17 Iulie 1898.

V. Petrovicu,
paroch, președinte.

Petru Mihaiu.,
inv. și not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresb. insp școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci din Berechiu, protopopiatul Tinca, comitatul Bihor, cu termin de alegere pe ziua 16/28 August 1898 pe lângă dotațiune de 350 fl. bani numerari și cvartir liber, și pentru încălzitul școlii 2 metri de lemne; alesul va fi totodată și cantor la biserică și în toate funcțiunile bisericesti, pentru cari funcțiuni i-se vor solvi stolele îndatinat.

Se observă că alesul pentru 250 fl. poate lua în folosință pământul învățătoresc 13 jug. catastr. 810 □ care folosindu-l, va mai avea 100 fl. v. a.

Recurenții au a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică să-și arate dexteritatea în cântări și tipic, ér recursele, adresate comitetului parochial, să le susțernă scrisului, cu 8 zile mai înainte de alegere, — în Méhkerek u. p. Kőte-Gyám.

Berechiu, 11/23 Iunie 1898,

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, prot. insp. de școle.

—□—

Se escrie concurs pe stațiunile învățătoresci din comunele următoare din protopresbiteratul Orăzii-mari:

1) M.-Lazuri cu filia P.-Carand cu termin de alegere pe 19/31 Aug. 1898.

Emolumintele sunt: În bani numerari 300 fl., apoi cortel cu grădină $\frac{1}{4}$ jug., precum și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

2) Sentelec cu termin de alegere pe 19/31 Aug. 1898. Emolumintele sunt: În bani numerari dela 95 numere de case câte 2 fl. = 190 fl.; dela 95 numere de case câte $\frac{1}{2}$ măsură bucate = 47 fl. 50 cr.; 16 jug. pământ arătoriu și fânaț = 30 fl.; lemne de încălzit 25 fl.; venite cantonale 10 fl.; cortel și intravilanul școlariu 15 fl. Suma 317 fl. 50 cr.

3) Bucuroie cu termin de alegere pe 20 Aug. (1 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: În bani numerari 300 fl., cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jug. și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

4) Cotiglet cu termin de alegere pe 20 Aug. (1 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: În bani numerari 300 fl., cortel și intravilan de $\frac{1}{4}$ jug., precum și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

5) Apateul-rom. cu termin de alegere pe 21 Aug. (2 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: 300 fl. în bani numerari, cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jug. și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

6) Păușa cu termin de alegere pe 21 Aug. (2 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: 300 fl. în numerar, cortel cu grădină de legumi de $\frac{1}{4}$ jug. și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

7) F.-Oșorheiu cu termin de alegere pe 22 Aug. (3 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: 300 fl. în numerar, cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jug. și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

8) Chiraleu cu termin de alegere pe 23 Aug. (4 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: 300 fl. în numerar, cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jug., precum și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

9) Chișlaz cu termin de alegere pe 23 Aug. (4 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: 300 fl. în numerar, cortel cu grădină de $\frac{1}{4}$ jug. și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde

10. Varviz cu termin de alegere pe 24 Aug. (5 Sept.) 1898. Emolumintele sunt: În bani numerari 300 fl., cortel cu grădină de legumi de $\frac{1}{4}$ jug. și stolele cantoral delafuncțiunile obveninde.

Doritorii de a ocupa vre-una dintre stațiunile acestea sunt avisați: recursele provădute cu toate documentele prescise, și adresate respectivului comitet parochial a-le trimite subsemnatului cel puțin cu 3 zile înainte de terminul de alegere, — având până la alegere să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din comuna la care competează, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetele parochiali.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. prot. insp. școl.

—□—

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățătoare la școla de fete gr. or. română din comuna Chitighaz (Kétegyháza, diecesa Aradului, protopopiatul Chișineului, comitatul Békés), se escrie concurs cu termin de alegere pe 16/28 August 1898.

Emolumintele anuale sunt: a) În bani gata 300 fl. v. a., solvinți în rate lunare anticipate; b) $4\frac{1}{2}$ stângeni metrici de lemne din cari este a se încălzi și sala de învățământ; c) cvartir liber cu 2 chilii, culină, cămară, și grădină de legumi; d) pentru participarea la toate conferințele 6 fl. v. a.; e) pentru scripturistica 3 fl. 33 cr. — Despre famulație se va îngriji epitropia școlară.

Recursele ajustate conform presciselor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, provădute și cu atestat de conduită dela comitetul parochial și antistia comunala — adresate comitetului parochial din Chitighaz, sunt a se trimite până la 13/25 August 1898 — Preaonoratului Domn Dr. Ioan Trailescu, protopop și inspector cerc. de școle în Kisjenő, având recurențele și până la alegere a se presenta în vre-o Duminecă seu sârbătoare la s. biserică, spre a-se arăta poporului

Se observă, că aleasa învățătoare numai după espirarea unui an de probă se va recomanda Ven. Consistoriu spre întărire, se înțelege, de va dovedi diligență, sporiu și purtare morală bună, la din contră stațiunea se va dechiara de vacantă.

Aleasa învățătoare e deobligată a-se presenta la s. biserică în toate Duminecile și sârbătorile de preste an, ca să supravegheze asupra elevelor.

Dat din ședința estraordinară a comitetului parochial din Chitighaz, ținută la 13/25 Iunie 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: Dr. IOAN TRAIILESCU, m. p. protopop și inspect. cerc. de școle.

—□—

Se deschide concurs pe vacanta stațiune învățătorescă din comuna Chertiș (protop. Buteni, diecesa Arad) cu termin de alegere la 26 Iuliu a. c. st. v., până când recurenții au să-și susțernă recursele instruite conform presciselor legii de învățat Prea Onoratului domn protopresbiter și inspector cerc. de școle în Buteni (N.-Butyin) și a se presenta în sta biserică din Chertiș, pentru a se face cunoscut poporului.

Suplement la „BISERICA și ȘCOLA“ Nr. 29.
Anul XXII.

Emolumentele încopciate cu această stațiune sunt :
1) 160 fl., dis unasutășesezeci floreni val. austr. ; 2.) 14 șinice bucate, jumătate grâu, jumătate cucuruz, prețuite în 84 fl. v. a. ; 3) 4 stângeni de lemne pentru învățator, prețuiți în 24 fl. v. a. ; 4) venite cantorală 16 fl. v. a. ; 5) pentru scripturistică și participare la reuniune 10 fl. ; 6) pentru curatorat 6 fl., cuartir liber și grădină de legumi.

NB. La cas, când alegândul învățator, după un an de probă, va documenta diligență și progres în ale învățământului, i-se pune în prospect îmbunătățirea salariului. Chertiș, la 24 Iunie (6 Iuliu) 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : CONSTANTIN GURBAN, m. p. prot.

—□—

Pentru vacanta stațiune învățătorească din **Sacadat**, cercul inspectorat Pesteș, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt : 1) În bani gata 200 fl. v. a. solviți în rate treilunare ; 2) pământul învățătoreșc estimat la 100 fl. ; 3) Stolele cantorală usuat, precum : dela înmormântare mare 1 fl., dela mică 50 cr., dela cununie 20 cr., cuartir liber și grădină.

Doritorii de-a ocupa această stațiune sunt avisați a-și trimite petițiunile lor instruate cu documentele recerute, adresate comitetului parochial, pe calea subscrișului protopresviter în Lugașul-de-sus p. u. Elesd — și a se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore la Sf. biserică, pentru a se face cunoscut poporului.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TEODOR FILIP, m. p. protop. insp. cerc. de școle.

—□—

Pentru vacanta stațiune învățătorească din comuna **Sarand**, cercul inspectorat Pesteș, — se escrie concurs cu termin de alegere 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt : 1) în bani gata 300 fl. v. a. ; 2) stolele cantorală usuat, cuartir liber și grădină ; 3) lemne pentru încălditul școlei, câte vor trebui.

Cei-ce doresc a ocupa această stațiune au a-și trimite petițiunile lor provêdute cu documentele necesare, adresate Comitetului parochial pe calea subscrișului în Lugașul-de-sus p. u. Elesd și a se presenta în vre-o Duminecă la Sf. biserică, pentru a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu : TEODOR FILIP, m. p. protop. insp. cerc. de școle.

—□—

Nr. 11. S. f. Zs. 1898.

În alumneul „Zsiga“-ian, din Oradea-mare, afară de cei primiți, se mai primesc pe anul școlastic 1898/99, ca alumniști — stipendiști — încă trei (3) tineri români gr. or. cari vor studia la gimnasiu ori la școlele reale sêu la academia de drepturi din loc, cari gratuit vor căpeta provisiunea întrégă în institut.

Recursele ajustate cu : a) Estras de botez, b) Testimoniu școlastic, c) Atestat de paupertate și d) Certificat despre vaccinare, adresate Senatului fundațional sunt a-sê trimite până la 1/13 August a. e. la protopopul Orașii-mari Toma Pacala, în Oradea-mare (N.-Vârâd)

Totodată se aviséză Onoratul public interesat, că în instital acesta vor putea fi primiți tineri gr. or. cari vor studia la școlile din loc și vor căpeta provisiu-

nea întrégă pe plată, de câte 18 fl. la lună respective 180 fl. la an, solvindă anticipative în 4 rate anuale, în internat vor fi supusi disciplinei institutului.

Oradea-mare, 20 Iunie (2 Iulu) 1898.

Senatul fundațiunei „Zsiga“-iane din Oradea-mare :

Toma Pacala, m. p.

Georgiu Papp, m. p.

protop. Orașii-mari, ca preș.
Senatului.

preot arch. cons., ca not.
Senatului.

—□—

Cu termin de 30 zile dela prima publicare în fôia „Biserica și Școla“, se escrie prin această concurs pentru deplinirea definitivă a următorelor stațiuni învățătorești din ppresbiteratul Timișorii :

1) **Bencecal-român**, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 146 fl. 42 cr. ; b) 4 jughere livadă ; c) cortel în natură în edificiul școlei ; d) 30 Hlt. grâu ; e) lemne pentru învățatori 4 orgii, êr pentru încăldirea salei de învățământ 2 orgii ; f) pentru scripturistică 5 fl. ; êr pentru conferință 5 fl. ; g) dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr.

2) **Giroc**, la clasele inferiôre, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 150 fl. ; b) 40 chible de grâu ; c) 10 stg. de lemne din cari are a sê încăldi și sala de învățământ = 90 fl. ; d) pentru conferință 10 fl. și pentru scripturistică 10 fl. ; e) cortel liber cu 2 chilii, cui-nă, cămară și grajd pentru vite ; f) grădină intra- și extravilană, după care alesul are sê pôte sarcinile publice ; g) dela înmormântări, unde va fi poftit 50 cr.

3) **Ianova**, școla de băeți, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 158 fl. ; b) 30 Hlt. grâu, prețuit în 175 fl. ; c) 24 metri faturi à 2 fl = 48 fl. din care are a sê încăldi și sala de învățământ ; d) 4 jughere pământ, livadă = 60 fl. ; e) pentru conferință 6 fl. și pentru scripturistică 5 fl. ; f) cortel liber cu jumătate grădină intravilană și grădina de afară întrégă ; g) dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr.

4) **Mehala**, la clasele inferiôre, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 400 fl. ; b) pentru 3 stg. de lemne 20 fl. ; c) cortel liber și grădină intravilan ; d) 2 jughere de pământ, după cari sarcinile publice le va suporta alesul ; e) dela înmormântări 2 fl. din care sumă va avê sê solvêscă școlarilor ministranți câte 4 cr. La înmormântări învățatorii merg pe rând. Alesul va avê sê pôte cântarea în strana strângă la tôte servițiunile bisericêști publice ; și e îndatorat a tinê în tôte Duminecile și sêrbătorele școlă de repetițiune.

5) **Pustiniș**, cu emolumentele anuale : a) în bani gata 245 fl. ; b) pentru conferință 10 fl. ; și pentru scripturistică 5 fl. ; c) grâu curat 50 chible ; d) pentru încăldirea salei de învățământ 4 orgii de paie ; e) dela înmormântări unde va fi poftit 50 cr. ; cortel liber cu grădină, cămară și grajd.

Reflectanții au sê-și subșternă recursele provêdute cu testimoniu de ecalificația și limba magiară, adresate respectivului comitet parochial, la P. O. Domn Dr. Tr. Putici, ppresbiter și inspector de școle.

La Mehala sê cere și aptitudinea de a instrua și conduce cor ; cei cu 3-4 clase gimn. ori civile vor fi preferiți.

Competenții vor avê sê se presente în vre-o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică din comuna la carea competéză, însă nu în ziua alegerii, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședințele concermentelor comitete parochiale, în Iunie 1898.

Comitetele parochiale.

Cu consensal ppbiter. : DR. TR. PUTICI, m. p. insp. școl.

—□—

Pentru deplinirea parohiei vacante din **Bruznic**, protopresbiteratul Lipovei, prin această se scrie de nou concurs, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foia „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu această parohie sunt:

1) Una sesiune parochială de pământ, parte arătoriu, parte fâneaț; 2) $\frac{1}{2}$ de jug. de pământ, grădină intravilană și $\frac{1}{2}$ jug. de pământ grădină estravilană, parte pentru sămănat, parte pruniște; 3) Bialul preotesc usuat dela 180 N-ri de case, câte una măsură cucuruz sfărmat seu una spene de grâu, seu în bani 1 fl. de Nr. de casă; 4) Stolele usuete dela funcțiunile religioase.

Tote aceste emolumente, computate în bani după calculul de mijloc, dau un venit anual aproximativ de 500 fl. v. a.

Recurenții pentru această parohie sunt avisați, ca recursurile lor provăzute cu documentele de calificățiune rec. rute, și adresate comitetului parochial din Bruznic să le subțernă subscrisului protopresbiter Voicu Hamsea, în Lipova (B.-Lippa) până la termenul sus indicat, având, a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătore (cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parohii) în sfta biserică din Bruznic, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Bruznic, la 21 Iunie (3 Iulie) 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopop.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școala gr. or. română din comuna **Soldobagiu**, protopresbiteratul Orăzii-mari, se scrie concurs cu termen de alegere pe **9/21 August a. e.**

Emolumentele sunt: 1) Dela 80 numere de case câte o măsură bucate, jumătate grâu, jumătate cucuruz à 1 fl. 50 cr. = 120 fl.; 2) 13 jugere și 1470□ pământ à 9 fl. = 121 fl.; 3) Lemne uscate 3 orgii à 5 fl. = 15 fl.; 4) Dela 56 prunci decligați la școala de toate zilele câte 1 fl., era dela 86 prunci dela școala de repetiție câte 50 cr. de tot: 69 fl.; 5) Pentru conferințele învățătorescei 6 fl. pentru scripturistica 5 fl. — de tot: 336 fl.

Afară de dotațiunea de sus alegendul învățător să va mai bucura de venitele cantoralile dela funcțiunile obveninde, precum și de grădină de $\frac{1}{4}$ jugăr.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Soldobagiu, se-se trimite subscrisului în Oradea-mare până inclusive 7/29 August a. e., având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătore a-se presenta în biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protop. insp. școl.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școala gr. or. română din comuna **Tarian**, inspectoratul Orăzii-mari, se scrie concurs cu termen de alegere pe **6/18 August a. e.**

Emolumentele sunt: În bani numărar 88 fl.; 2) $4\frac{1}{2}$ jugere pământ à 20 fl. = 90 fl.; 3) 94 măsuri de bucate à 1 fl. 25 cr. = 117 fl. 50 cr.; 4) o cănepiște sămănată cu trifoiu 6 fl. Suma 301 fl. 50 cr.

Afară de dotațiunea de mai sus alegendul învățător să va mai bucura de venitele cantoralile dela funcțiunile obveninde cam 30 fl., precum și de cortel cu două chilii, culină, cămară, podrum, și alte supraedificate, nu altcum și de grădină pentru legume.

Recursurile ajustate conform prescrișelor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului pa-

rochial din Tarian, se-se trimite subscrisului în Oradea-mare, până inclusive 3/15 August a. e., având recurenții în vre-o Duminecă, ori sârbătore a-se presenta în biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. prot. și insp. școl.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școala gr. or. rom. din comuna **Șumugiu**, protopresbiteratul Orăzii-marii, se scrie concurs cu termen de alegere pe **7/19 August a. e.**

Emolumentele sunt: 1) Cortel liber cu grădină de legumi; 2) În bani gata 173 fl. 80 cr.; 3) 8 jugere de pământ 40 fl.; 4) dela 126 case câte $\frac{1}{2}$ măsură de bucate 75 fl. 80 cr.; 5) 4 orgii de lemne pentru învățător 24 fl.; 6) venite cantoralile și din comună 22 fl., — de tot: 335 fl. 60 cr.

Doritorii de a ocupa această stațiune, sunt avisați a trimite recursurile lor ajustate conform Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Șumugiu, subsemnatului protopop și inspector școlar în Oradea-mare până la 5/17 August a. e., era până la alegere se-se presente în biserică din Șumugiu, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. prot. insp. școl.

—□—

Pe stațiunea învățătorescă dela școala gr. or. română din comuna **Ch. Apateu**, inspectoratul Orăzii-mari se scrie concurs cu termen de alegere pe **6/17 August a. e.**

Emolumentele sunt: 1) Cortel cu grădină de legumi 30 fl.; 2) În bani gata 60 fl.; 3) Folosirea unui pământ 120 fl.; 4) 10 cubule grâu de pâne, și 5 cub. orz à 5 fl. = 75 fl.; Venitele cantoralile dela mort mare 1 fl., mort mic 50 cr., cununie 50 cr. = 30 fl. Suma 315 fl.

Să observă că contribuțiunea după pământul învățătoresc o va solvi alegendul învățător, mai departe pentru dotațiunea de mai sus învățătorul va împlini de-odată și afacerile cantoralile

Recursurile ajustate conform prescrișelor Stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1879, adresate comitetului parochial din Ch. Apateu, se-se trimite subscrisului în Oradea-mare până inclusive 3/15 August a. e. având recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătore, a-se presenta în biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. prot. și insp. școl.

—□—

Pentru ocuparea definitivă a stațiunei învățătorescei cantoralile din comuna **Olcea**, inspectoratul Beliu se scrie concurs cu termen de alegere pe ziua de **2/14 August a. e.** Emolumentele sunt: în bani 100 fl.; 16 cubule cucuruz à 5 fl. = 80 fl.; pământ arător de 10 cubule cu arândă de 65 fl.; 5° lemne pentru școala și învățătoriu, cantoralul 40 și 20 cr., la an 25 fl., alte venite sigure 10 florini.

Recurenții până în ziua alegerii în cutare Duminecă ori sârbătore au a-se presenta la s-ta biserică din loc pentru a-și arăta desteritatea în tipic și cântări, ér suplicele adresate comitetului parochial, până în 1/18 Aug. a. e. sunt a-se subțerne la subscrisul în F. Giriș (F.-Györös p. u. Tenke.)

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: PETRU SERBU, m. p. adm. ppresb.